

Goudse mensen

- *Mevrouw Paris-van Lith* -

H.M. Vente

Als je naar Apotheek Paris zocht op de Westhaven, dan zag je al van ver de blinkend gepoetste koperkleurige vizel boven de voordeur schitteren in de morgenzon. Na aangebeld te hebben werd je binnengelaten in een mooie, prachtig onderhouden oude apotheek.

Onwillekeurig drong de gedachte bij je op, dat het jammer was, dat hij niet meer voor het oorspronkelijke doel gebruikt werd. Rechts aan de muur prijkte een levensgroot schilderij van de heer Paris, de oude apotheker, geschilderd door de Goudse kunstenaar Carla Rodenberg. In de vitrines bevond zich een bijzondere verzameling kikkers, een gezamenlijke hobby van wijlen de heer en mevrouw Paris. Het is al weer enige tijd geleden dat Mevrouw Paris-Lith op 92 jarige leeftijd overleed. Op 15 januari 1996 had ik een gesprek met haar. Als postuum eerbewijs aan een markant lid van onze vereniging, wil ik u enkele punten uit dit gesprek niet onthouden.

In de gehele woning voelde je nog steeds de aanwezigheid van de heer Paris; alsof hij nog even een recept moest klaar maken en er dan ook bij zou komen. Vrijwel de gehele inrichting van de woning achter de apotheek was in de oorspronkelijke staat gehouden.

De heer en mevrouw Paris waren oorspronkelijk niet uit Gouda afkomstig. De heer Paris werkte al een paar jaar als apotheker in Middelburg, maar hij wilde een eigen apotheek beginnen. En toen zij in 1937 vernamen dat de apotheek van de heer Dee in Gouda te koop was, kwamen zij naar Gouda.

Omdat het pand van de familie Paris aan de Westhaven nogal wat ruimte bood, kreeg het gezin al direct bij het begin van de oorlog in 1940 Duitse inkwartiering. Zij hebben diverse jongens in huis gehad. Zij woonden op de bovenverdieping en hadden een eigen huissleutel. Het waren heel gewone jongens. Zij hebben het gezin nooit problemen gegeven. Eén van hen, een jongen uit Beieren, vroeg eens of ze ook in de huiskamer mochten komen. De heer en mevrouw Paris hebben dat geweigerd. Het was en bleef immers de vijand! De Duitsers waren bang voor de Hollanders. De jongen uit Beieren plaste zelfs in zijn bed. Toen zij in 1940 in Holland kwamen, bestormden zij de melkkarretjes, zij dronken liters melk en aten pakjes boter. Ze hadden in Duitsland al lange tijd weinig te eten gehad, terwijl er hier toen nog volop was. Ze gedroegen zich in het begin heel correct. Ze waren goed geïnstrueerd.

De vervolging van de Joden ontstond geleidelijk. Je merkte er in het begin niet veel van. De heer Paris heeft veel gedaan voor de Joden, veel meer dan zijn vrouw ooit heeft geweten. Hij wist diverse onderduikadressen. Een Joodse assistente die bij Apotheek Paris werkte, moest onderduiken in Zeist. Maar omdat het ook daar niet al te veilig was, heeft de heer Paris haar met de trein opgehaald en naar Breda gebracht. Afsproken was dat een onbekende man, die bij het station de krant stond te lezen, de onderduikster verder zou brengen. Men heeft nooit geweten wie die man was.

Men geloofde niet dat de Duitsers de Joden in Auschwitz uitmoordden. Aan de Oosthaven was een Israëliisch tehuis. Er waren daar veel Joden in huis, die uit Duitsland

gevlucht waren. Eén van hen kwam regelmatig voor insuline in de apotheek. Hij was er vast van overtuigd dat hij geen gevaar liep, omdat hij voor de oorlog in Duitsland een onderscheiding had gekregen. Maar ook hij werd met de anderen naar de gaskamer afgevoerd. Toen hij nog in Westerbork zat heeft hij een briefkaartje gestuurd waarin hij om insuline vroeg. Gelukkig voor de heer Paris is dit openlijke kaartje nooit ontdekt door de Duitsers. Contact met Joden in Westerbork was verboden.

Sommige gezinnen die als onderduikadres fungeerden waren nogal naïef en vertelden openlijk dat ze Joden in huis hadden. Het gevolg was dat zij zelf ook werden opgepakt of in het gunstigste geval moesten onderduiken.

In Moordrecht had een dominee twee Joodse meisjes in huis, die 's avonds in de tuin wat wilden gaan wandelen. Een Duitse wachtpost in de kerktoeren ontdekte hen, en liet hen wegvoeren. Zij zijn nooit meer teruggekomen. Een dame uit Den Haag had op haar verjaardag Joodse vrienden uitgenodigd. Zonder oog voor gevaar kwamen zij op het feest. Ook zij zijn allemaal opgepakt. Loslippigheid, het interessant willen doen en naïviteit waren vaak de oorzaak dat mensen werden gepakt.

De apotheek heeft in de oorlog nooit echt gebrek aan medicijnen gehad. Wel moesten grote recepten wat verkleind worden uitgevoerd om de voorraad eerlijk te verdelen. Toen de fietsen worden gevorderd mocht de heer Paris, bij gebrek aan ander vervoer zijn fiets houden om medicijnen te gaan ophalen in Leiden en Bodegraven en om ze te kunnen bezorgen.

Er was steeds minder te eten, maar soms kon er wat voedsel geruild worden tegen medicijnen. Dit werd dan gedeeld met de assistentes. Er was nauwelijks verwarming. De meisjes in de apotheek liepen met flesjes heet water in hun jaszakken om hun handen warm te kunnen houden. Een Duitser die wat had opgelopen kwam op een keer in de apotheek en vroeg om hulp. Uit dankbaarheid bracht hij naderhand een grote doos voedsel. Vlak voor de razzia's begonnen kwam hij nog eens terug en vroeg de heer Paris te spreken. Hij waarschuwde dat hij met een aantal soldaten de opdracht had om de volgende dag Gouda volledig af te sluiten. Alle mannen van een bepaalde leeftijd moesten zich melden voor werk in Duitsland. Toen de heer Paris de verzetsmensen inlichtte, is hij samen met artsen, verplegers en administrateurs ondergedoken in de kelder van het Diaconessenhuis 'De Wijk'. Jammer genoeg werd het bericht niet door iedereen serieus genomen. Veel mannen zijn toen meegenomen.

Uiteindelijk heeft het gezin Paris ook moeten onderduiken. Zij zijn in Friesland geweest. Zij zijn daar maanden gebleven. De heer Paris gaf er zilles aan andere onderduikers. Als ze op het Snekermeer aan het zeilen waren en de Duitsers in het hotel kwamen, werd er een grote deken uit het raam gehangen als teken dat ze niet terug mochten komen. Als de deken weer werd binnengehaald, was de kust veilig.

De onderscheiding waarvoor burgemeester James de heer Paris na de oorlog heeft voorgedragen, werd door hem geweigerd. Consequent als hij was, vond hij dat hij alleen zijn burgerplicht gedaan had en dat dit geen onderscheiding waard was.

Mevrouw Paris heeft twintig jaar leiding gegeven aan de organisatie die op verzoek van de artsen bezigheidstherapie gaf aan zieke mensen. Er werd voor een goede opleiding gezorgd voor de dames die deze therapie gaven. Artsen en geestelijken gaven hieraan hun medewerking. Elk jaar wordt in de Burgerhal nog een verkoping gehouden ten bate van dit doel. Mevrouw Paris heeft voor dit werk een onderscheiding gekregen.

Bij het 125-jarig bestaan van het Rode Kruis werd zij ook uitgenodigd. Zij en andere genodigden werden toen in een riksja door Gouda rondgereden.

Vele leden van Die Goude zullen zich Mevrouw Paris nog lang herinneren als de dame die tot op hoge leeftijd op alle excursies van de partij was, en bij de lezingen in de Agnietenkapel meestal op de eerste rij zat.